



Styre: Fakultetsstyret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Dato: 23.03.2015

Styresak: 16 / 2015

Arkivsaksnr: 2015/3629-ALMY

Møtedato: 15.04.2015

Tiltak for å øke eksternt finansiert forskningsaktivitet

Bakgrunn

Det eksisterer i dag forventninger til universitetene om å utvikle forskningsmiljøer i verdenstoppen. Grunnbevilgningen ved universitetet og ved fakultetene er i stor grad bundet opp i lønn og husleie. Økt eksternt finansiert forskningsvirksomhet er derfor vesentlig for at vi skal kunne utvikle flere fremragende forskningsmiljøer, men også for å skape vekst ved UiB som helhet. Bidrags- og oppdragsfinansiert forskningsaktivitet (BOA) trengs for direkte finansiering av forskningsprosjekter og til indirekte styrking av øvrig forskningsaktivitet, infrastruktur samt utdanning av master- og ph.d.-kandidater.

Universitetet i Bergen har hatt en relativt svak BOA-utvikling de siste årene, dette har igjen resultert i svak utvikling i den resultatutsatte delen av grunnbevilgningen. Dette har også vært situasjonen ved SV-fakultetet. Sammenlignet med mange av de andre fagmiljøene ved UiB har vi en relativt lavere andel av de samlede eksterne inntektene ved UiB. Omfanget av den eksterntfinansierte virksomheten ved SV-fakultetet har ligget rundt 50 millioner de siste fem årene, og hadde ti prosent nedgang i 2014. I 2015 er prognosen at vi vil være på samme nivå som 2010 og 2011 med 52- 53 millioner. Flere og større eksternt finansierte forskningsprosjekter vil gi mer faglig aktivitet, flere publikasjoner og mer forskning.

SV-fakultetets profil

Dersom vi sammenligner oss med de andre fakultetene ved UiB, ser vi at vår andel av total BOA er lavere enn omfanget på vår virksomhet skulle tilsi, for eksempel er vår andel av total BOA på UiB 7%, mens vår andel av grunnbevilgningen er på 11% og andel ansatte i undervisnings- og forskningsstillinger er 12%. Omfanget av eksternt finansiering påvirker også antall rekrutteringsstillinger. Lave inntekter fra NFR og EU fører i tillegg til at færre resultatmidler tilfaller SV-fakultetet.

Tabell 1: SVs resultater i forhold til andre fakultet ved UiB

RESULTATER 2013 (Andeler av UiBs virksomhet)						Regnskap 2013		
	Studenter	Studiepoeng	Dr grader	Rekrutt	UF	Pub.	GB	BOA
HF	23 %	20 %	12 %	13 %	25 %	23 %	16 %	8 %
MN	19 %	17 %	28 %	35 %	26 %	28 %	26 %	42 %
MO	12 %	15 %	43 %	29 %	22 %	19 %	27 %	31 %
SV	21 %	19 %	9 %	12 %	12 %	13 %	11 %	7 %
JUS	14 %	17 %	1 %	3 %	5 %	5 %	5 %	3 %
PSYK	11 %	13 %	7 %	7 %	8 %	9 %	9 %	5 %
UM				1 %	2 %	2 %	5 %	4 %
sum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Ved SV-fakultetet har vi for øyeblikket en portefølje med 75 eksternt finansierte prosjekter, deriblant seks EU- prosjekter og omtrent 50 NFR-prosjekter i svært varierende størrelse og resten fra andre finansieringskilder. Det typiske SV-prosjektet er et prosjekt fra NFR på 6-7 millioner som går over fire år. Vi har få store prosjekter, unntakene er ERC Advanced Grant prosjektet *Egalitarianism: Forms, Processes, Comparisons* ved Institutt for sosialantropologi og den langsiktige finansieringen av trykdegruppen gjennom Forskningsrådets VAM program (Velferd, Arbeid og Migrasjon) ved Institutt for økonomi.

Tabell 2: Forskjeller mellom instituttene, regnskapsført aktivitet i 2014

	NFR	EU	Andre bidrag	Oppdrag	Sum BOA
150001_SVFAK Felles	0	0	340 161	0	340 161
151100_Sosiologisk institutt	2 343 008	0	572 832	617 196	3 533 036
151200_Inst for adm. og org.vitenskap	3 065 839	75 400	1 351 142	3 117 220	7 609 601
151300_Inst for sammenlignende politikk	5 432 582	0	671 619	0	6 104 201
151500_Inst for økonomi	7 998 188	0	134 565	0	8 132 753
151700_Informasjon og medievitenskap	4 160 451	-13 058	1 399 427	-86	5 546 734
153400_Inst for sosialantropologi	6 762 864	1 581 774	737 221	33 474	9 115 333
154100_Inst for geografi	239 969	0	2 593 552	-181	2 833 340
- Systemdynamikk	1 448 017	18 262	1 105 170		2 571 449
Sum	31 450 918	1 662 377	8 905 689	3 767 622	45 786 606

Eksternt finansierte prosjekter er i sin karakter midlertidige og har en varighet på omtrent tre til fem år. Følgelig vil det hele tiden være prosjekter som avsluttes og som må erstattes av nye for at fakultetet kan opprettholde omfanget av BOA. Dersom vi ser på framtidsutsiktene når det gjelder BOA, så må SV-fakultetet få tilslag på prosjekter av årlig verdi på 10-11 millioner de neste årene for å opprettholde dagens aktivitet (dvs prosjekter med en samlet verdi på omkring 45-50 millioner som går over 4 år). Dersom omfanget skal øke, må vi få tilslag på prosjekter av enda større verdi, enten i form av mange mindre prosjekter eller et færre antall større.

Tabell 3: Søknader og innvilgelse ved SV-fakultetet fra Forskningsrådet i 2010-2014

	Hele fakultetet					
	Antall			BELØP		
	Søkt	Innvilg.	Tilslag %	Søkt	Innvilg.	Tilslag %
2010	39	7	18 %	178 546 068	10 970 000	6 %
2011	38	12	32 %	222 260 000	38 277 000	17 %
2012	59	14	24 %	267 059 294	33 406 500	13 %
2013	59	13	22 %	257 022 000	38 996 000	15 %
2014	24	6	25 %	146 641 000	26 247 000	18 %

Som vi ser av tabellen over, ble det sendt flest søknader til Forskningsrådet og med det høyeste totalbeløpet i 2012 og 2013, mens søknadsomfanget gikk ned i 2014. Det tidligere nevnte ERC Advanced Grant prosjektet ved Institutt for sosialantropologi fikk tilslag i 2014, men er ikke med i oversikten her, dette ene prosjektet har en finansiering på omtrent 17 millioner kroner over frem år.

Organisasjonsutviklingsprosjektet ved UiB

Økt eksterntfinansiering er definitivt på dagsorden på UiB. Tre av delprosjektene i Organisasjonsutviklingsprosjektet ved UiB handler om dette. Utvalget bak den første rapporten i Organisasjonsutviklingsprosjektet: *Strategisk arbeid for et anerkjent forskningsuniversitet* har analysert utviklingen i bidrags- og oppdragsfinansierte forskningsaktiviteter og har på bakgrunn av dette foreslått tiltak som er egnet til å øke BOA. <http://www.uib.no/ouprosjekt/86681/styringsgruppens-anbefalinger-til-de-seks-f%c3%b8rstedelprosjektene>

Noen av tiltakene som foreslås ligger på institusjonsnivå, for eksempel tydeliggjøring av universitetsledelsens forskningsstrategiske ansvar. Andre forhold som trekkes frem har gyldighet også på institutt og fakultetsnivå, for eksempel at det er viktig å redusere barrierer som virker demotiverende for nøkkelmedarbeidere som kan føre virksomheten i ønsket retning, i dette tilfelle knyttet til økt BOA-inntjening.

Nedenfor refereres det tiltak fra rapporten som kan være relevante på personnivå og på institutt- og fakultetsnivå.

A) Insentiver på personnivå

I utgangspunktet har ikke vitenskapelig ansatte ved UiB et inntjeningskrav. Utforming av søknader og prosjektdrift er i så henseende en frivillig aktivitet. Motivasjonen for å søke eksterne forskningsmidler har tradisjonelt vært størst i fagområder som krever midler til drift og vitenskapelig utstyr utover det som er finansiert over grunnbevilgningen. Gjennom insentiver relatert til BOA aktivitet på personnivå vil en kunne øke motivasjonen for den enkelte og bygge en sterkere kultur for å søke eksterne midler. Slike insentiver kan være i form av lønnstillegg som reflekterer omfanget av eksterntfinansierte forskningsporteføljer. Lettelse i andre arbeidsoppgaver representerer en annen form for insentiv. Disse har nok delvis blitt benyttet som virkemidler ved UiB, men uten transparens og systematikk. Et antatt kraftig insentiv for økt BOA og som benyttes i andre land, er å la eksternt finansiert portefølje være en faktor for fastsettelse av den enkeltes forskningstid gjennom såkalt frikjøp eller som en integrert del av UiBs personalpolitikk.

B) Insentiver på institutt- og fakultetsnivå

UiBs budsjettmodell inneholder insentiver som påvirker i hvilken grad fakulteter, institutter og enkeltforskere vektlegger betydningen av å lykkes i BOA-innhenting. Jo mer av BOA-inntektene (inkludert dekningsbidrag og RBO-midler) som kan nyttes til dekning av indirekte og direkte kostnader ved fakultet/institutt, desto større er motivasjonen for å generere slike inntekter på disse nivåene. En for stor tilbakeholdelse av inntekter sentralt og på fakultet vil kunne svekke motivasjonen på instituttnivået.

I dag videreføres 75% av de resultatutsatte komponentene i KDs finansieringsmodell til fakultetene og det synes å være god aksept for dette. For prosjekter tildelt fra NFR og EU ligger det et påslag (dekningsbidrag) til dekning av indirekte kostnader ved institusjonen, mens andre prosjekter fra for eksempel Bergen forskningsstiftelse og Kreftforeningen ikke har slike påslag.

I 2012 ble det etter vedtak i universitetsstyret innført en endring som innebar at sentralnivået hevet satsen for kostnadsdekning på sentralt nivå (fellesbidraget) fra 53.000 til 120.000 kroner per BOA-årsverk. Resterende del av prosjektenes dekningsbidrag skal bidra til å dekke indirekte kostnader på fakultets- og instituttnivå, som for eksempel husleie og annen infrastruktur. Endringen i 2012 ble innført med umiddelbar virkning, også for pågående prosjekter og førte til at en mindre andel av prosjektmidlene ble værende igjen på instituttene.

Flere eksternt finansierte prosjekter ved SV-fakultetet

Den mest effektive måten for å øke omfanget av den eksterne finansieringen ved fakultetet, vil være ved at fagmiljøene får tilslag på flere større prosjekter. Disse kan deles i to kategorier:

1. Utlysninger som utelukkende har kvalitet som kriterium og ikke er knyttet til bestemte tema. Dette gjelder finansieringsordninger fra European Research Council (ERC), Bergen forskningsstiftelse og SFF/SFI. Tilslag på søknader herfra utløser også betydelig tilleggsfinansiering fra UiB sentralt og fra fakultetet.

- **EU:** ERC programmet, Starting grant, Consolidator grant og Advanced grant
- **Forskningsrådet:** Senter for fremragende forskning (SFF) og Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI),
- **Bergen forskningsstiftelsen (BFS):** Rekrutteringsstipend ment for å bygge opp forskningsledere

2. Utlysninger som er knyttet til de store samfunnsutfordringene eller på annen måte er tematisk innrettet. Her vil det ofte kreves tverrfaglighet. Dette gjelder programutlysninger under Horizon 2020 samt mange av utlysningene i Forskningsrådet.

Samtidig må vi selvsagt også opprettholde fokuset på å søke på de ordinære utlysningene gjennom NFR og andre finansieringskilder.

Anbefalinger om tiltak

Etter fakultetsledelsens vurdering må fakultetet i større grad enn tidligere belønne institutt og enkeltforskere/forskningsgrupper som søker eksterne midler gjennom NFR og EU og andre.

Videre bør det være et mål å sende flere store søknader med høy kvalitet fra SV-fakultetet. Videre må fakultetet ha stor oppmerksomhet mot fagmiljøer som har potensiale til å få eksterne midler og koble disse til relevante utlysninger.

Under følger forslag til tiltak som bør kunne iverksettes for å motivere til mer målrettet søknadsarbeid. For å kunne fremme søknader av et større omfang til EU eller forskningsrådet (SFF og SFI), må det jobbes langsiktig og settes av tid og ressurser for vitenskapelig ansatte. Søknader om mindre og mellomstore prosjekter må regnes som del av de vitenskapelige ansattes ordinære arbeidsforpliktelser.

1. Tiltak som gjelder alle prosjektsøknader

- A. Forbedre de faglige prosessene:
 - Det avsettes nok tid til søknadsarbeid
 - Søknader leses av seniorforskere/ressurspersoner
 - Det opprettes møteplasser der prosjektlederne får tilbakemelding fra senior forskere/forskningsgruppeledere på instituttet - og forskningsrådgiver
 - Koble utlysninger mot relevante miljø
- B. Forbedre og profesjonalisere de administrative prosessene, blant annet sikre at prosjektøkonomer kobles på tidlig nok i søknadsfasen

2. Tiltak som gjelder større prosjektsøknader

- A. Langsiktig og systematisk arbeid for å bygge opp ERC Starting grant kandidater.
- B. Øke den strategiske potten til forskere/forskningsgrupper/institutter, slik at det kan søkes om midler til å utvikle søknader (både frikjøp og driftsmidler). Dette kan gjøres både på institutt og på fakultetsnivået.
- C. Sette av midler til å belønne forskere og forskningsgrupper som får tilslag, det kan være i form av lønn eller driftsmidler.
- D. Prioritere noen av fakultetets stipendiatstillinger til å inngå som egenandeler i store prosjekter
- E. Opprette et system for gjenbruk av søknader som har fått nesten-oppnåelse og bruke evalueringene til å utvikle søknadene

Forslag til vedtak:

Styret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet slutter seg til de foreslåtte tiltakene for å øke omfanget av den eksterntfinansierte virksomhet ved fakultetet.

Knut Helland
dekan

Lise Gundersen
fakultetsdirektør